

Rajta, házasodjunk! című regényt fordította, sok mindent megtudtunk itt. Megtudtuk, hogy 1926 februárjában ment férjhez, hogy Olaszországban, Ausztriában és Németországban utazott, hogy beszél magyarul, németül, franciául és hogy a sportok közül az uszást kultiválja. A lexikonnak van igaza. Ezek a K. Lányi Piroskák a jellemzők a mai magyar nőirodalomra.

HEINRICH HEINE: NÉMETORSZÁG

Átköltötte: FALUDY GYÖRGY (Budapest)

BESZÉLGETÉS — A RAJNÁVAL

*Éjjélt ütött, hogy átlépve a gáton
a holdas víz partjához mentem le,
s az örvények közt egy fehér hullámról
megszólitott t a Rajna Szeleme:*

— „Te vagy, fiam? Régesrég várlak téged;
azt hittem: már nem látom arcodat,
pedig egykor még szűk nadrágban nézted
Düsseldorfnál kanyargó partomat,

*s pajtásaiddal itt jártál a rétek
dús illatában, hol szénát kaszáltak,
s estére még anyád várt vissza téged,
s a Kreuzzeitung nem átkozott vasárnap.*

*Pedig emlékszem: partomon idézted
a kigyúlt idő minden jelszavát,
s germán sörtől vastag nyakunkra kérted
az Arras-i ügyvédet s a halott Jean Marat-t.*

*S a vértől sem féltél és elszavaltad
Saint Justtel: hogy, ha a föld megremeg,
vagy egy buta folyó kiönt s úgy hálnak
ezrével, mint legyek, az emberek —*

*akkor talán ezúttal sem lesz kár, ha
lámpásra húznak negyven herceget,
s ötszáz nemest, hogyha egy Új Világra
hasad az ég a lámpavas felett.*

*Ugy nézted a tricollort, mint az istent,
s vártad, zavaros fejű kisdíák,
a guillotinet s a felelős minisztert,
a parlamentet s a demokráciát...*

De nézd: Maximilien de Rospierriere
már rég lehullt a Gréve terén a bárd,
s bár a tricollort gyakran láttam erre,
hol van a szellem, mely nyomában járt?

Csak a diktátor járt nyomán s a Gárda,
mely Bécsig és Moszkváig ügetett,
s mi németek haptákban álltunk s gyáva
alázattal emeltünk süveget.

De az idő teljéből semmi sem lett,
s míg Európát felverte a vihar,
mi horkoltunk; s a polgár söre mellett
az egyletekben Wotánról szavalt.

Hidd meg, hogy kormányunk méltó e néphez,
s fegyenc testünkhöz illő kelevény,
mert börtönben s csak úgy boldog a német,
ha kancsukát érez a fenekén.

Tudom: hogy Európában már színes lángok égnek,
s halódnak a bankárok, bojárok és basák,
de itt ne lázadj! Tanuld meg: hülyéknek
nem kell köztársaság.

Én — persze — csak demokrata maradtam,
titokban, mert ezt itt nem szeretik,
s búsan folyok medremben, míg alattam
Siegfried kincsét hiába keresik.

De mond: te merre jártál s eszedbe jutnak néha
a düsseldorfi, régi májusok?
Mit csinál **Páris**? Musset, Béranger, és a léha
George Sand és vannak még arra voltaireánusok?"

A víz Szelleme szólt így, fáradtan és köhögve
a holdas hullámok közt, egy örvény közepén,
boros orrhangon s nagy, őszi náthától nyögve, —
és a derék polgárnak eképp feleltem én:

— „Köszönöm, hogy emlékszel még reám, öreg Rajna, —
de hidd el: a Szajjánál szebbek a májusok,
bár azt mondják, fakó lett a George Sand vörös ajka,
s a franciák már régen nem voltaireiánusok

Csukott ablakok mellett, mint carbonári, éjjel,
míg Matild mosolyogva hoz hármunknak teát,
gyakran ülök Baudelare-rel meg Alfred de Musset-vel,
s úgy gúnyoljuk, barátom, a-demokráciát.

Persze: nem a fogalmat, csak azt, hogy mit csináltak
vele Bismarck, a császár s Lajos Fülöp király,
hogy címeiket manapság már csak pénzért kínálnak,
míg a sajtó azt írja, amit a pénz kíván.

Hogy szörnyű csekkap-zápor hull a Palais Bourbonra,
s a képviselők keze fürge, — és nevetős
szemmel néznek markukban vagy két tucatnyi bonra,
s a felelős miniszter a banknak felelős.

Hogy törvényeink, mélyeknek oly sok vér volt az ára,
mindenkinek egyformán megszabták a jogát:
a dúsaknak, hogy vagyont gyűjtsenek garmadára,
s a szegényeknek, hogy védjék a dúsak vagyonát.

Hogy reglamák és káték kormányoznak még minket,
s holnap hősi halálba kerget a nagyipar;
s a népakarat végül nem ér egy rossz fityinget,
mert a nép még tudatlan s nem tudja, mit akar.

Hogy vassal, cingulummal, rummal és szifilisszel
négy földrészt űzünk, mint az állatok,
ami gkopárrá lopjuk az őserdők lombsátrát,
mi, fegyveres bitángok, vén kalózállamok.

Hogy Londontól Pekingig, ki sejtí, hány év óta
haldokló életterünk két bús oszlopon áll:
(ha nem tudnád, megmondom, bár régi már e nóta)
az egyik a bitófa, a másik a morál.

S hogy bár, mint dudva nőnek a városok s gyáarak,
a nyíl az útkereszten rég lefelé mutat,
s a káoszából, mely végül polgárfejedre lázad,
te, öreg demokrata: te sem látsz kiutat.

A Negyedik Rend ottkinn kopog már a kapuknál,
süketen is meghallod, s hiába temeted
a Berliner Sonntagspost s a Neues Wiener Journal
párolgó trágyájába zaklatott fejedet

Én láttam Fouriért, hogy ott baktatott este
hazafelé, kezében könyvvel s száraz kenyérrel,
s láttam Enfantint ki az igazságot kereste,
s a nők szabadságáért harcolt tollal és vérrel;

a földalatti, titkos gyűléseken is voltam,
hol a nép már rég Saint Simonra esküdött;
én nem esküdtem rája, de mégis azt gondoltam
magamban aznap: Uj hit támadt a nép között.

S aztán itt van a Neue Rheinische Zeitung szerkesztője,
 aki a nagytőkével minap kezdett vitát;
 ne korholj, hogy másodszor beszélek már felőle,
 felőle, kit bolondnak tart még a félvilág.

Augustus idejében egy szegény ács fiáról
 hosszú-hosszú sorokban írtam volna neked,
 s te azt kérdezted volna tőlem, hogy Judaeából
 mért nem írok fontosabb dolgokról levelet?

De én mégis csak róla, csak róla írtam volna,
 ki paloták s kufárok ellen szélmalom-harcot
 kezdett hiába, s mint őt, csak úgy idézem most a
 fejetekre bolond barátomat, a Marxot...

Ő tálán majd kisöpri a banktermek szemetjét,
 s az emberek fejéből a kék tömjén-ködöt,
 és megtöri a vasnak öldöklő harci kedvét...
 Mondom neked, hogy új hit támadt a nép között.

Remélem, hogy soká lesz még teológia belőle,
 és sokáig marad még ily tiszta a fejük,
 mert nem bürokraták még... és én is egyenlőre
 harcolhatok még értük. Sőt mondhatnám: velük.

Persze tudom, hogy földünk egyre mális és épül,
 s az ő országuk sem lesz a végső stáció.
 csupán híd a jövőbe; és egy napon megvénül
 a Voltaire-i logika s a marxi ráció...

De ma kár volna még ily problémákkal gyötrődni.
 Jobb, vagy bál, ez a kérdés. Az ember kérdez s választ.
 S minden válasz az utolsóelőtti:
 s az utolsó kérdésre sohasem kapsz végső választ.

S a vén Európa mégis ma táncol, mint egy gyermek,
 azt hinnéd, most kezdődnek a kamaszévei,
 mond, Poroszország nem fél, hogy fenekére vernék
 egy szép napon Európa felébredt népei?

Vagy azt képzeli már, hogy jelszavakból élni,
 fegyházakat emelni és maskarában járni,
 a kancellárt hallgatni s reménységet zabálni,
 fajrépákat ültetni és ütemre k...ni

kigyúlt időből kibujni, frázisokat szavalni,
 lyukas üstökben régholt babonákat kavarni,
 munkásokat gyilkolni és Junkerszizmát nyalni
 mindig lehet Európa közepén?

Nem gondolják, hogy egy napon fejükről
 leverjük még a bohócsüveget,
 s az egész megkergült, istenverte bandát
 úgy vágjuk földhöz, mint az üveget?

Vagy nem tudják, hogy Shakespeare azt meséli,
 hogy Csehország a tengerparton fekszik?
 Nem félnek attól, hogy egy nap a népek
 a Keleti tengert reájuk eresztik?

Milyen nyugalom lenne a szegény Európában,
 és büszke volna Shakespeare is, hogy igaza lett...
 Én meg Matild asszonnyal egy karcsú vitorlásban
 úszkálnék minden nyáron Németország felett.

Berlin táján, a Schloss fölött mindig kiköpnék,
 s kalapot emelnék ha arra járnék, hol Goethe lakott,
 elsiratnám Hegelt és végül kikötném
 Potsdam egyik kiálló tornyán a csónakot.."

A derék, öreg Rajna ilyen gonosz beszédre
 barázdás, vén fejével szakállába hajolt,
 s a rémület s a bánat hirtelen oly fehérre
 festette képét> mint a telihold.

Szomorú és agg polgár: csak nézett, mint rossz kölyköt,,
 s hogy testét a víz lassan benyelte, mint a sír,
 halkán, sugva idézte még a weimari költőt: —
 „Heinrich! mir grauts von dir!"

NAPJAINK ÁTÉRTÉKELŐI (IV.)

Irta: PÁLFAI ISTVÁN (Budapest)

Ma még a munkásmozgalmi kispolgár is kötelességének tartja, hogy azzal, amit az általános történeti helyzet elemzésének tekint, alapozza meg a gyakorlatnak „új irányokat mutató” megjegyzéseit. Így Kassák sem mulasztja el vizsgálat tárgyává tenni az imperializmus általános összefüggéseit s a fasiszta uralmi formák jelentőségét az imperializmus rendszerében. Sőt itt már eszébe jutnak a tőkés termelés ellenmondásai is, amelyek folytán a kapitalizmus válsága, ha mélyülése egy ponton látszólag meg is áll, utóbb magasabb szinten, még a mainál is végzetesebben és megoldhatatlanabb formában jelentkezik. (32). Így azt várhatná az olvasó, hogy ki fogja mutatni azokat a konkrét gazdasági és politikai erőket is, amelyek a kapitalizmus válságának további kiélesedését idézik elő a faszálódó imperializmusban és a válság kiélesedésének tényeire fogja alapozni az általa ajánlott gyakorlatot. Ezt várhatná az olvasó, ha nem unná már az eddigiek alapján, hogy Kassáknál nem logikus gondolatmenetekre, hanem la-